

บทคัดย่อ

ปรัชญาวิทยาศาสตร์ ส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับทฤษฎีความรู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการซึ่งวิทยาศาสตร์ใช้บรรลุความจริงเกี่ยวกับโลก และยืนยันคำชี้แจงที่มีเหตุผลอันสมควรที่มีต่อวิธีการเหล่านั้น หรือเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีวิทยา

“ปรัชญาวิทยาศาสตร์ในสังคมวิทยา: ศึกษาแนวปฏิฐานนิยมและแนวการตีความ” เริ่มต้นด้วยการสำรวจอิทธิพลของปรัชญาวิทยาศาสตร์แนวปฏิฐานนิยมเชิงตรรกของกุ่มเวียนนาที่มีบทบาทอย่างมากในการเสนอหลักเกณฑ์ทางวิธีวิทยาสำหรับกระบวนการหาความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ทั้งวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและสังคมศาสตร์ ทั้งนี้แผนการของปฏิฐานนิยมเชิงตรรกมีสองประการที่สำคัญ คือ การปฏิเสธอภิปรัชญาและการสร้างเอกภาพแห่งวิทยาศาสตร์

พบว่าสังคมวิทยาแนวปฏิฐานนิยมได้รับเอาปรัชญาวิทยาศาสตร์แนวปฏิฐานนิยมเชิงตรรกมาใช้ในการสำรวจจิตใต้สำนึกของมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อค้นหากฎเกณฑ์ทั่วไปแห่งพฤติกรรมทางสังคม โดยให้ความสำคัญกับการหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างโครงสร้างหรือพลัง และผลลัพธ์หรือพฤติกรรมที่แสดงออก และการนิยามบริการมโนทัศน์และตัวแปร ดังนั้นกระบวนการวิจัยจึงอยู่ในรูปของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงสถิติ อันเป็นการถอดแบบวิธีวิทยาจากวิทยาศาสตร์ธรรมชาติโดยตรง

ทางด้านสังคมวิทยาแนวการตีความเห็นว่า พฤติกรรมของมนุษย์เป็นกระบวนการแห่งการปฏิสังสรรค์และการตีความ ดังนั้นชีวิตมนุษย์ต้องถูกศึกษาในแง่มุมมองทางประสบการณ์และการบรรลุผลแห่งการกระทำของเขาเหล่านั้น ดังนั้นสิ่งที่แนวการตีความเกี่ยวข้องด้วยก็คือ ความหมายแห่งการกระทำตามสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งต้องอาศัยการทำความเข้าใจเชิงการตีความ ซึ่งเป็นวิธีวิทยาเฉพาะที่แตกต่างออกไปจากวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ

อย่างไรก็ตาม กระบวนการแสวงหาความรู้ของสังคมวิทยาแนวปฏิฐานนิยมและสังคมวิทยาแนวการตีความ ต่างยึดถือหลักเกณฑ์ของความเป็นวิทยาศาสตร์ร่วมกันสองประการ นั่นคือ ลักษณะเชิงประจักษ์และการวิเคราะห์เชิงตรรก แต่ทว่าสมมติธรรมที่มีต่อโลก ธรรมชาติและมนุษย์ของทั้งสองที่ถูกนำมาใช้เป็นฐานคิดเชิงทฤษฎีมีความแตกต่างกัน ส่งผลให้แต่ละฝ่ายใช้วิธีวิทยาที่แตกต่างกัน